

Valtiovarainvaliokunta
Eduskunta

Lausuntopyyntönne

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2015 ja pitkäaikaistyöttömyyden yhteiskunnalliset kustannukset

Kuntatalouden tila 2015

Suomen kansantalouden kasvunäkymät vuodelle 2015 ovat erittäin epävarmat. Valtiovarainministeriön mukaan BKT kasvaa tuolloin 1,2 prosenttia, mutta viennin odotetusta piristymisestä ja suhdannekäänteestä ei näy vielä minkäänlaisia merkkejä. Samaan aikaan kotimarkkinoiden luottamus tulevaan on heikkoa ja työttömyyden ennakoidaan pysyvän korkealla. Monien kohdalla työttömyysjaksot pitkittyvät entisestään ja työttömyys muuttuu yhä rakenteellisemmäksi.

Heikko taloustilanne ja väestön ikärakenteen muutoksesta johtuva kuntapalvelujen kysynnän kasvu välittyvät kuntatalouteen ja menot kasvavat tuloja nopeammin. Myös kuntien velkaantumisen on ollut voimakasta johtuen ensisijaisesti suurista peruskorjaus- ja investointitarpeista.

Vuosina 2012–2017 valtio leikkaa kuntien valtionosuuksia noin 1,5 miljardilla eurolla. Vuodelle 2015 ajoittuvaa leikkausta on budjettiesityksen mukaan 296 milj. euroa, kun peruspalvelujen aiemmin päätettyyn valtionosuusleikkaukseen otetaan mukaan myös kiinteistöverojen rajojen noston ja sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksujen hyödyn leikkaaminen kunnilta sekä harvinaisvaraisen valtionosuuden korotuksen poistaminen. Peruspalvelujen valtionosuusprosentti alenee noin 25 %:iin.

Kuntaliitto on erittäin huolestunut valtion vetäytymisestä peruspalvelujen rahoituksesta ja valtio-/kuntasuhteessa vakiintuneen rahoitusperiaatteen toteutumisesta. Rahoitusperiaatteen mukaisesti valtion tulee varmistaa kuntien tosiasialliset taloudelliset edellytykset selvitä tehtävistään kohtuullisella vero- ja maksurasituksella. Kuntaliiton mielestä perustuslakivaliokunnan tulisi arvioida valtionosuusesitystä rahoitusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta.

Ilman vuosille 2012–2017 ajoittuvia valtionosuusleikkauksia kuntatalous olisi nyt kokonaisuudessa tasapainossa. Hallituksen kaavailemat toimet kuntatalouden alijäämän kattamiseksi vaikuttavat onnistuessaankin kuntien menokasvua hidastavasti vasta pidemmän ajan kuluttua, mutta heikosta talouskehityksestä, valtionosuusleikkauksista ja palvelujen kysynnästä aiheutuva kuntatalouden heikkeneminen jatkuu ja syvenee lähivuosina.

TEM:n pääluokan talousarvioesitys 2015

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden määrärahasi esitetään 564 miljoonaa euroa. Summa on 60 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2014 varsinaisessa talousarviossa. Tähän sisältyy kuitenkin 125 miljoonaa euroa, joka esitetään siirrettäväksi sosiaali- ja terveystoimen pääluokasta. Siirron johdosta julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen määrärahasta rahoitetaan jatkossa myös työmarkkinatukea saavien palkkatuen ja starttirahan perustuen osuus. Aikaisemmin rahoitus on tullut STM:n määrärahoista. Perustelujen mukaan siirto mahdollistaa määrärahan joustavamman käytön. Nettona palveluihin käytettävissä olevat määrärahat siis vähenevät noin 65 miljoonaa euroa. Tällä tulee olemaan vaikutusta työllisyyspalvelujen suuntaamiseen ja volyyymiin.

TEM:n tiedotteen mukaan työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin ehdotetaan 100 henkilötyövuoden lisäystä. TE-toimistojen toimintamenoiksi esitetään 153,8 miljoonaa euroa. Täs-

sä on vähennystä 2 % vuoden 2014 varsinaiseen talousarvioon. TE-toimistoissa henkilötyövuosien kehityksessä vuoden 2015 tavoitteena on 2817 htv, kun vuotta aikaisemmin se oli 3053 htv. TE-toimistojen henkilöresurssien laskennallinen lisäys ei siis paranna TE-toimistojen palvelukykyä kuluvan vuoden tilanteesta.

Julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin käytävissä olevat määrärahat vähenevät tosiasiallisesti yli 60 miljoonaa euroa ja tämä kasvattanee entisestään esitetyn työmarkkinatukiudistuksen kustannuksia kunnille, koska aktivointiaste tippuu monta prosenttiyksikköä.

STM:n pääluokan talousarvioesitys 2015

Kuntouttavan työtoiminnan valtionkorvauksiin (10,09 €/pv) budjetoidut määrärahat nousevat vuodesta 2014 noin 29 % ja ovat vuoden 2015 talousarvioesityksessä 34 miljoonaa euroa. Tällä varauduttaneen työmarkkinatukiudistuksesta ja työttömyyden pitkittymisestä aiheutuvaan kuntouttavan työtoiminnan lisäykseen.

Kuntouttavan työtoiminnan osalta tilanne kunnissa on ristiriitainen. Siitä on muotoutumassa vaihtokäyttöä ainoa tosiasiallisesti kuntien käytettävissä oleva työllistymistä edistävä palvelu, jolla kunta voi itse vaikuttaa työmarkkinatukimaksusuuksiinsa. Oikein kohdennettuna ja vastuullisesti toteutettuna palvelun järjestämiskustannukset ylittävät valtion korvauksen ja työmarkkinatukisäästöt. Uhkana onkin, että kuntouttava työtoiminta valjastetaan ensisijaisesti lyhyen tähtäimen säästöjen metsästykseseen ja palvelun vaikuttavuuden kehittäminen jää sivuosaan.

Sosiaalipalvelun perusuonteensa johdosta kuntouttava työtoiminta soveltuu ainoastaan rajatulle joukolle työttömiä. Työmarkkinatukiudistuksen uusi kohderyhmä, eli 300–499 päivää työmarkkinatukea saaneet, on aiempaa kohderyhmää selvemmin TE-hallinnon järjestämistuella olevien palvelujen tarpeessa.

Pitkäaikaistyöttömyyden hoito ja kuntatalous

Työmarkkinatuen rahoitusmuutos

Hallituksen esitykseen 183/2014 vp sisältyy ehdotus työttömyysturvalain muuttamisesta työmarkkinatuen rahoitusvastuuta koskevilta osin. Esitetty muutos liittyy valtioneuvoston 21.3.2013 tekemään kehyspäätökseen 2014–2017, jonka mukaan kuntien roolia ja vastuuta pitkäaikaistyöttömien aktiivisessa hoidossa korostetaan.

Työmarkkinatukiudistuksen kustannusvaikutukset kunnille

Hallituksen esityksessä työmarkkinatuen rahoitusvastuun siirron valtiolta kunnille on arvioitu lisäävän kuntien menoja 160 miljoonaa euroa. Samalla valtio säästää työmarkkinatuessa vastaavan summan. Tosiasiallisesti uudistuksen kokonaiskustannukset tulevat olemaan kunnille merkittävästi suurempia.

Hallituksen esityksessä on lähdetty siitä, että sekä kunnat että valtio maksavat kumpikin 50 % työmarkkinatukikuluista 300–999 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden osalta ja 1000 päivän jälkeen kuntien osuus nousee 70 %iin. Nykyinen kustannusvastuu siis laajenee 50 prosenttiin 300–499 pv osalta (kokonaan uusi kohderyhmä) ja tämän kustannusvaikutus on TEM:n arvion mukaan 93 miljoonaa euroa. 500–999 päivää työmarkkinatukea saaneiden osalta kustannusvastuu säilyisi ennallaan 50 prosentissa. Kuntien nykyinen kustannusvastuu lisääntyy yli 1000 pv työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden osalta 50 prosentista 70 prosenttiin. TEM:n arvion mukaan tämän kustannusvaikutus on 67 miljoonaa euroa. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta työmarkkinatuen maksaa valtio kokonaisuudessaan.

Näillä oletuksilla kuntien kustannusvastuu työmarkkinatuesta siis lisääntyy 160 miljoonaa (ei 150 miljoonaa) euroa ja valtio säästää vastaavan summan. Jos valtio siirtää työttömien perusturvaan kuuluvan työmarkkinatuen rahoitusvastuuta kunnille, eivät kunnat voi välttää maksuvastuutaan. Kunnat voivat aktivoinnilla siirtää osan työmarkkinatukikuluista takaisin valtiolle, mutta tällöin kuntien on rahoitettava aktivointitoimia merkittävästi enemmän kuin pelkän työmarkkinatukiosuuden maksaminen edellyttäisi. Tällöin ei myöskään valtion säästö tavoite toteudu, koska työmarkkinatuen rahoitusvastuu on aktiivitoimien ajalta kokonaisuudessaan valtiolla ja valtio myös osaltaan osallistuu aktiivitoimien rahoitukseen.

Lyhyellä aikajänteellä uudistus saattaa kannustaa talousahdingossa olevia kuntia toteuttamaan aktivointia mahdollisimman alhaisilla kustannuksilla työmarkkinatukisäästöjen toivossa.

Tällöin on uhkana, että palvelujen sisältöä ei kehitetä vastaamaan asiakkaiden tarpeita ja palvelujen vaikuttavuus heikkenee entisestään. Tällaisella kehityskululla voi olla jopa työttömyyttä pitkittävä vaikutus.

Mikäli kunnat pystyisivät lisäämään työmarkkinatuen saajien aktivointia niin, että ne eivät joutuisi maksamaan työmarkkinatukiosuuden rahoitusvastuun laajennuksesta aiheutuvia lisäkustannuksia lainkaan, edellyttäisi se vähintään 30 000 työttömän jatkuvaa aktivointia nykyvolyymin lisäksi. Palkkatuetun työn ja kuntouttavan työtoiminnan volyymlisäys tulisi maksamaan kunnille vähintään 300 miljoonaa euroa, mikäli sillä pyrittäisiin säilyttämään kuntien työmarkkinatuen rahoitusosuus uudistusta edeltävällä tasolla. Samalla valtio joutuisi panostamaan rahoitusta ko. kohderyhmän aktivointiin merkittävästi nykyistä enemmän ja maksamaan myös työttömien osalta koko aktivointiaikaisen työmarkkinatuen (noin 160 miljoonaa euroa) tai palkkatuen, jolloin valtion säästötavoite ei toteutuisi.

Käytännössä kuntien kustannukset tulevat nousemaan merkittävästi arvioidusta, koska työttömyys edelleen kasvaa ja pitkittyy (kasvua elokuussa 2014 vuoden takaiseen verrattuna 29 000 työtöntä). Samalla myös valtion panostus työttömien palveluihin vähenee sekä TE-toimistojen ohjauksen ja neuvonnan että muiden työllistymistä edistävien palvelujen osalta. Kuntien maksama työmarkkinatukiosuus oli kesäkuussa 2014 yhteensä 19 543 743 euroa/kk ja kesäkuussa 2013 yhteensä 16 190 922 euroa/kk. Kasvua oli siis 17,2 %.

Työmarkkinatukiudistuksen suora kustannusvaikutus olisi kuntien työmarkkinatukikustannusten nousun 17,2 prosentin nykytrendiä mukaillen 2015 luvuilla noin 168 miljoonaa euroa (eli 18 miljoonaa euroa ennakoitua enemmän). Tämän ohella kuntien vastuulle jo aiemmin siirtyneet työmarkkinatukikustannukset kasvavat samaa tahtia. Tämäkin kehitys edellyttäisi aktivointiasteen säilyttämistä vähintään nykytasolla. Kuntaliiton tuoreen selvityksen alustavien tulosten mukaan kunnat panostivat vuonna 2013 aktiiviseen työllisyysneuvontaan lähes 420 miljoonaa euroa ja lisäksi rahoittavat työmarkkinatukea 215 miljoonalla eurolla. Uudistuksen jälkeen vuonna 2015 kuntien työmarkkinatuen rahoituskustannukset tulevat olemaan jo noin 463 miljoonaa euroa.

Budjettiriihen yhteydessä hallitus päätti kompensoida uudistuksesta kunnille 75 miljoonaa euroa muuttamalla yhteisöveron jako-osuutta kuntien hyväksi. Tämä kanavoitaneen kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta työmarkkinatuen maksuosuuksien mukaisessa suhteessa.

Aktiivitoimien lisääminen on nykytilanteessa mahdotonta. TEM:n hallinnon alan määrärahaesitys ei turvaa edes aktivointiasteen nykytasoa, vaan johtaa aktivointiasteen noin 3 prosenttiyksikön laskuun. Työllistymistä edistävien palvelujen kohdentaminen yksinomaan työmarkkinatukea pitkään saaneille ei ole kokonaisuuden kannalta järkevää. Nykyisessä tilanteessa kunnat pystyvät korkeintaan loiventamaan kustannusten kasvutrendiä. Työmarkkinatukimenoja aidosti vähentävien aktiivitoimien järjestäminen maksaa kunnalle vähintään 2 kertaa työmarkkinatuesta kertyneen säästön. Tämän lisäksi aktiivitoimista aiheutuu valtiolle ainakin työmarkkinatuen (tai palkkatuen) verran kustannuksia. Uudistus ei tuo lainkaan lisäresursseja työllisyysneuvontaan, vaan sitoo kuntien resursseja entistä vahvemmin passiiviturvan rahoitukseen. Lisääntyvä aktivointi kasvattaa myös valtion menoja, ellei se johda kestäviin työllisyysvaikutuksiin.

Kuntaliitto ei hyväksy työmarkkinatuen rahoitusvastuun lisäystä ja vaatii, että kuntien kasvavat kustannukset työmarkkinatuesta ja aktiivitoimista korvataan täysimääräisesti.

Palkkatuen uudistukset uhkaavat kasvattaa kuntien kustannuksia

Pitkäaikaistyöttömien aktiivitoimista kunnille aiheutuvia kustannuksia kasvattavat viimeaikaiset ja vireillä olevat palkkatuen uudistukset. Kesäkuun alussa voimaan tulee lakimuutoksen myötä kunnilta edellytetään mm. lisätyön tarjoamista osa-aikaisille työntekijöille (myös palkkatuetuille) ennen palkkatuen myöntämistä. Vuonna 2015 palkkatuessa siirryttäneiden yritysten ja kuntien osalta prosenttiperusteiseen palkkatukeen. Yli 2 vuotta työttömänä olleiden palkkatuki olisi kaavailujen mukaan korkeintaan 50 % palkkauskustannuksista.

Muutokset merkitsevät kuntien oman organisaation puitteissa tapahtuvan palkkatukityöllistämisen osalta jopa 25 miljoonan euron lisäkustannuksia vuoteen 2013 verrattuna. Kuntien työllistämiskustannusten nousu realisoituu, mikäli kunnat pyrkivät ylläpitämään nykyisen työpanostason työllistäessään palkkatuella pitkään työttömänä olleita henkilöitä.

Aikuiskoulutus

Tällä hetkellä omaehtoinen koulutus työttömyysetuudella lisääntyy voimakkaasti. Samalla TEM on supistanut työvoimakoulutusmäärärahoja ja OKM aikoo lopettaa tutkintoon johtamattoman koulutuksen rahoituksen. Näyttäisi siltä, että työttömien koulutuksen painopiste on siirtynyt kuntien vahvasti rahoittamaan omaehtoiseen koulutukseen ja että vaikeassa työmarkkina- asemassa olevien aikuiskoulutusmahdollisuudet kaventuvat.

Työvoiman palvelukeskusten vakinaistaminen

Suomen Kuntaliitto suhtautuu myönteisesti työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun lakisääteistämiseen ja valtakunnallistamiseen. Kuntaliitto on myös omalla toiminnallaan tukenut työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun kehittämistä ja nykyisen TYP-toimintamallin vakiinnuttamista ja laajenemista. Lisäksi Kuntaliitto on osallistunut aktiivisesti eduskunnalle annetun lakiesityksen valmistelutyöhön.

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun valmistelussa on pyritty, että sen toimeenpano voitaisiin toteuttaa mahdollisimman pitkälti olemassa olevilla resursseilla ja toimijakohtaisilla lakisääteisillä tehtävillä. Hallituksen esitysluonnos onkin puitteiltaan melko väljä eikä se aseta esim. henkilöstön kelpoisuudelle erityisiä vaatimuksia. Ei kuitenkaan ole realistista olettaa, ettei toimintamallista aiheutuisi kunnille uusia lakiin perustuvia velvoitteita ja niistä johtuvia kustannuksia.

Uusi laki velvoittaisi kaikki kunnat liittymään alueelliseen verkostoon ja osallistumaan työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun tuottamiseen ja tarjoamaan asiakkaille tarpeen mukaisia sosiaali- terveyspalveluja. Kullakin työllistymistä edistävää monialaisesta yhteispalvelua järjestävällä verkostolla on oma johtoryhmä ja vähintään yksi yhteinen toimipaikka. Lisäksi kunta nimeää henkilön, joka johtaa työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun järjestämistä johtoryhmän linjausten mukaisesti. Toiminnallisesti uutena elementtinä laissa on erityisesti 3 kuukauden arviointijakso.

Nykyisin kunnat ovat mukana työvoiman palvelukeskuksissa vapaaehtoisesti. TYP-verkosto kattaa suurimmat paikkakunnat ja valtaosan vaikeasti työllistyvistä työnhakijoista. Nykyisten 37 työvoiman palvelukeskuksen toimialue kattaa 124 kuntaa. Laki velvoittaa myös nyt virallisen TYP-toiminnan ulkopuolella olevat kunnat osallistumaan työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun tuottamiseen ja toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin. Henkilöresursoinnin tulisi kullakin toimijalla lain mukaan olla asiakaskunnan koko huomioiden riittävä.

TE-hallinto arvioi nykyisen TYP-toimintamallin toimintamenojen olevan noin 17 miljoonaa euroa. Nykyisin henkilöstöä TYPeissä tulisi olla nykyisin suurin piirtein sama määrä kunnan ja TE-toimiston palveluksessa. Koska toimintamenot nykymallissa tasataan henkilöstökuluja lukuun ottamatta kunnan ja TE-hallinnon välillä, ovat myös kuntien TYP-toimintaan nyt osoittamat toimintamenot vähintään samalla tasolla. Tosiasiassa TYPeissä on ollut kunnan henkilöstöä noin 10 % enemmän kuin TE-hallinnon henkilöstöä. Useimmissa kunnissa osallistuminen työvoiman palvelukeskustoimintaan on ollut vapaaehtoista lisäpanostusta vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistymisen edistämiseen, johon kunnilla ei ole lakisääteistä velvollisuutta. Uudistuksen yhteydessä TE-hallinnolle on varattu 5 miljoonaa euroa lisärahoitusta monialaisen yhteispalvelun laajentamisen koko Suomen kattavaksi.

Lakiin perustuvasta työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kunnille syntyvät kustannukset

Toiminnan perusrahoitustarve on vähintään 22 miljoonaa euroa, joka on vastaava summa kuin TE-hallinnolla. Summa koostuu nykyisen TYP-verkoston toimintamenoista (17 miljoonaa euroa) ja laajentumiskuluista (5 miljoonaa euroa). Lakiin sisältyvän arviointijakson toteutukseen sidotut lisäkustannukset ovat varovaisesti arvioiden 2,5 miljoonaa euroa (noin 40 henkilötyövuotta). Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun johtamiseen ja koordinointiin liittyvät uudet kustannukset ovat 2,5 miljoonaa euroa (noin 30 henkilötyövuotta). Yhteensä lakiuudistuksesta kunnille aiheutuvat kustannukset ovat siis noin 27 miljoonaa euroa, näistä 17 miljoonaa euroa syntyy olemassa olevan TYP-verkoston lakisääteistämisestä ja 10 miljoonaa euroa tulee alueellisesta laajennuksesta ja uusista toiminnoista.

Uudistuksesta kunnille aiheutuvien uusien kustannusten arviointi on kuitenkin tässä vaiheessa haastavaa, koska paikalliset toimintamallit muotoutuvat vasta vuoden 2015 aikana.

Pitkäaikaistyöttömyyden kustannukset yhteiskunnalle

Työttömyyden kustannuksia voidaan tarkastella työvoimapolitiikan ja työttömyysturvamenojen sekä veromenetysten ja menetetyn tuotannon näkökulmista. Työttömyydestä aiheutuva kansantaloudellinen kustannus muodostuu saamatta jääneestä työpanoksesta. Työttömyyteen liittyviä julkistaloudellisia kustannuksia ovat kertymättä jäävät verotulot sekä työttömyyden aikaisen perusturvaan liittyvät menot. Pitkäaikaistyöttömyys merkitsee suurta rasitusta julkiselle taloudelle. Suuri rakenteellinen työttömyys alkaa myös ennen pitkää rajoittaa potentiaalista tuotantoa. Työttömyyden kokonaiskustannukset ovat siis paljon suuremmat kuin työttömyysturvamenot ja aktivointitoimien kustannukset. Työttömyys aiheuttaa veronmenetyksiä, lisää toimeentuloturvamenoja ja sosiaali- ja terveystalouden palvelujen käyttöä. Työmarkkinatuen saajista yli puolet saa myös toimeentulotukea ja useimmat myös asumistukea.

Kunnat panostavat työllisyysenhoidon omaehtoisesti

Pitkäaikaistyöttömyys koskettaa kuntia monin tavoin. Kunnat kohtaavat paikallistasolla kasvavan ja pitkittyvän työttömyyden inhimilliset ja taloudelliset seuraukset. Kunnat panostavatkin merkittävästi työllisyyden edistämiseen sekä lakisääteisten tehtävien (velvoitetyöllistäminen ja kuntouttava työtoiminta) että muiden palvelujen avulla. Suurina ja laaja-alaisina työnantajina kunnat tarjoavat työtilaisuuksia ja työkokeilumahdollisuuksia niin nuorille kuin pitkään työttömänä olleille henkilöille. Pitkäaikaistyöttömille suunnattu palkkatuettu työ muodostaa usein kunnissa oman palvelukokonaisuutensa, eikä sellaisena syrjäytä muuta työsuhteessa tapahtuvaa työtä. Omassa organisaatiossa tapahtuvan palkkatuetun työn ohella monet kunnat tukevat myös muita työnantajia, jotka työllistävät vaikeassa työmarkkina-asetelmassa olevia työttömiä. Kunnat myös osallistuvat työllisyyttä tukevaan hanketoimintaan sekä toteuttamalla hankkeita itse että rahoittamalla muiden toteuttajatahojen hankkeita. Merkittävin parhaillaan käynnissä oleva hanke on työllisyyden kuntakokeilu, jonka rahoitukseen kunnat itsekin osallistuvat. ESR-hankkeilla on perinteisesti ollut merkittävä rooli pitkäaikaistyöttömien palvelujen järjestämisessä ja koordinoimisessa. Kuntien työllisyysenhoidon arsenaaliin kuuluvat myös työpajat, joista osa on kuntien itsensä ylläpitämiä ja osa kolmannen sektorin toimijoiden vastuulla.

Työttömyys lisää kuntien järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveystalouden palvelujen tarvetta ja edelleen kasvattaa kuntien kustannuksia. Työttömät eivät ole työterveyshuollon piirissä, joten kunnallisten terveystalouden palvelujen tarve kasvaa työttömyyden myötä. Pitkittyvä työttömyys voi johtaa myös muiden kuntoutus- ja sosiaalipalvelujen tarpeen lisääntymiseen. Toimeentulotukimenojen kasvuun työttömyyden pitkittymisellä on suora yhteys. Kuntien aktivointipanostuksesta huolimatta vaikuttaa siltä, että vireillä olevien uudistusten myötä kuntien kustannusten painopiste on siirtymässä aktivoinnista työttömien toimeentulon turvaamiseen.

Kuntaliiton selvitysten mukaan kuntien panostus työllisyysenhoidon on lisääntynyt viime vuosina merkittävästi. Alustavien tulosten mukaan kunnat käyttivät työllisyyspalveluihin vuonna 2013 lähes 420 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi kunnat rahoittivat työmarkkinatukea noin 215 miljoonalla eurolla. Todellisuudessa kuntien järjestämien työllistymistä edistävien palvelujen järjestämiskustannukset ovat olleet edellä mainittua suuremmat, sillä kunnat eivät vielä riittävästi hyödynnä eri kustannuspaikoille hajaantuvia kuluja työllisyysenhoidon liittyviksi. Kuntien onkin edelleen kehitettävä työttömyydestä aiheutuvien kokonaiskustannusten erittelyä ja seuranta. Kuntien mahdollisuuksia puuttua pitkittyvään työttömyyteen tulee parantaa lainsäädäntöä kehittämällä ja samalla tulee huomioida toiminnasta aiheutuvat todelliset kustannukset.

Tommi Eskonen
Erityisasiantuntija